

Num. 39. Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt ei: Magister bene dixisti: Num. 40. Et amplius non audebant quidquam eum interrogare.

EXPOSITIO IV.

28. DE Resurrectione autem mortuorum. Postquam Christus D. solvit objectionem Sadducæorum, qui negabant animæ immortalitatem, ac resurrectionem, ut patet ex jam citato loco Actor. 23. Tanquam bonus Magister occasione data eos instruit, ac illuminat, tam de immortalitate animæ, quàm de resurrectione: à Deo dicente vobis, per Moysen nempe, nam subsequens visio de rubo facta est Moisi Exod. 3. & quamvis Christus D. ad comprobendam resurrectionem alia efficaciora testimonia prophetarum poterat proponere, ut patet ex locis adductis supra, Exposit. 3. n. 10. Tamen ex hoc libro Exodi profert; quia Sadducæi solum quinque libros Moisis recitebant, ut hic notant D. Hieronym. D. Paschas. Lyan. & alii.

29. Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Non ait: Ego sum Deus Abraham, Isaac, & Jacob; sed sigillatim de unoquoque dicitur Deus; maxime delectatur vocari Deus servorum suorum. Argumentatio Christi efficac, cum dicitur de presenti Deus Abraham, Isaac, & Jacob, ipsi in presenti sunt viventes; nemo enim dicitur Deus, & Dominus illius rei, quæ omnino extincta est, & nullibi existit, sed de præterito dicendum; Ego eram Dominus, ut notat Euthymius, sicut non bene diceret Petrus: Ego sum matrimonio conjunctus cum Maria mortua; sed tantum de præterito, sui uxoratus cum illa: Ergo cum Deus, qui apposuit, ac proprie semper loquitur, de presenti dicat: Ego sum Deus Abraham, & Isaac Jacob. Ipsi existunt, & sunt viventes, non corpore; ergo anima est immortalis, & ideo subdit, Non est Deus mortuorum, sed vivorum: & subdit D. Lucas: Omnes vivunt ei, quia ut ait D. Hieronym. Non poterat fieri, ut eorum esset Deus, qui nunquam subsisterent. Deinde Christus D. hos Patriarchas in exemplum proponit, quia cum populus Hebræus maxime de illis gloriaretur, nullus esset ausus aliquid contra eos dicere, & affirmare, eos omnino esse extinctos, & abditos.

30. Ex immortalitate animæ bene inferitur resurrectio corporum; nam anima naturaliter propendit in corpus, ut notat D. Thomas, & illud appetit, cuius est forma, & actus: ergo cum illo resurgere oportet. Deus optimus provisor, ac gubernator unumquodque perficit, ac complect in suo ordine; ergo Deus, qui animam creavit cum tali propensione, ac appetitu ad corpus, illam perficit, & complebit adunando, ac complendo illi suum corpus, aliàs anima erit in perpetuo statu violento, & veluti dimidiata vitam, existentiam, ac substantiam obtinens: Sic & Apostolus Paulus 1. Cor. 15. n. 32. & Actor. lib. 2. Machabæor. 12. nu. 44. ex immortalitate animæ probat resurrectionem corporum.

1. Cor. 15. 2. Mac. 12.

QUÆSTIO V.

Quare dicitur, quod Dominus non sit Deus mortuorum, sed vivorum, cum Paulus dicat: sive vivimus, sive morimur, Domini sumus?

IN limine quæstionis propono quandam mortalitatem, quam in præfati loco excogitavit D. August. tract. 11 in Joan. & habetur apud Caten. ubi sic habetur; Ideo specialiter Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob dicitur, quia in his tribus omnes modi generationis filiorum Dei vocantur. Generat enim Deus multos de bono prædicatore bonum filium, & de malo malum, quod significatur per Abraham, qui de libera uxore fidelem filium habuit, & de ancilla infidelem genuit. Aliquando per bonum prædicatorem generat bonum & malum filium; quod significatur in Isaac, qui de libera uxore bonum, & alterum malum generavit: Aliquando generat bonos per bonum, & malum prædicatorem, quod significatur per Jacob, qui bonos filios genuit & de liberis, & ancillis. Ecce ex bono prædicatore, ac ex verbo Dei, semen est verbum Dei: ob diversam dispositionem subditorum, prodit bonus, & malus filius; si auditor ipsum semen, seu verbum Dei in se recipit cum compunctione, ac fructu, sit bonus filius, ut Isaac, Jacob, Joseph; si verò ipsum recipit, illud contemnens, ac corrumpere, & depravare intendens, sit malus filius; ut Ismaël, Esau, & alii.

31. Quæstio principaliter inquit: Quomodo hic dicatur, non est Deus mortuorum, sed viventium, cum Apostolus Paulus Roman. 14. n. 8. dicat: sive vivimus, sive morimur, Domini sumus: ergo non solum videtur dicendum, quod sit Deus vivorum, sed etiam mortuorum.

32. Respondeo primò, quod omnia optime consonant, ac coherent; nam Apostolus ait, quia sive vivimus, sive morimur, Domini sumus: quia omnis vita nostra, nostraque mors nota, dedicata, ac consecrata est Deo, ad ipsamque, ad ejusque gloriam tendit, Christus in presenti ait: Deus dicitur, Deus Abraham, Isaac, & Jacob; non enim est Deus mortuorum, sed vivorum: & D. Lucas addit: Omnes vivunt ei: Expende illud, ei: nempe ad ejus gloriam, & laudem, ad ipsamque glorificandum, ut ait D. Thomas, ut faciunt animæ Patriarcharum, & iustorum: sic dicitur Isai. 38. n. 19. Vivens, vivens ipse confitebitur, sicut & ego hodie. Vivens nempe, in hoc sæculo, & vivens in alio sæculo, seu futuro; & ideo bis repetit vivens.

33. Secundo: Sive vivimus, sive morimur, Domini sumus. Nam quamvis electi coram hominibus reputentur mortui, ad Dei famulatum, & obsequium vivunt. Unde est alia expositio ad præsentem nostrum Textum ex mente D. Chrysostomi hom. 71. Euthym. Theophyl. D. Irenæi lib. 4. cap. 11. Abraham, Isaac, & Jacob, non dicat solas animas viventes, sed etiam innotat totos homines: Hi enim licet nominibus videantur mortui, Deo tamen vivunt

Justi est vult, & modò quasi dormiunt: Deus enim eos tanquam à somno ad vitam æternam resurgendo excitabit. Unde D. Lucas scribit: Omnes enim vivunt ei: sic nostrum Textum cum loco Pauli componit citatus Chrysostom. Non est Deus mortuorum, sed vivorum: sic subdit Sanct. Doctor: Quomodo igitur alibi dicit, Rom. 14. ut mortuis, & vivis dominetur. Non est hoc illi contrarium: mortui namque illi, qui vulturi sunt, appellantur. Novit autem Scriptura aliam etiam mortem, scilicet æternam. Ita Euthym. Theophylact. præter temporalem, ac proinde quamvis justi videantur mortui hominibus, & corpore, & anima vulturi sunt.

35. Tertio, juxta mentem D. Thomæ hoc loco: quomodo dicitur, quod Dominus Deus est vivorum, & non mortuorum, cum Apostolus dicat: sive vivimus, sive morimur, Domini sumus. Cur ergo publicatur Deus viventium, & non mortuorum? Deus altissimâ suâ Providentiâ universorum curam habet, de omnibus disponit, ac ordinat, sicque sigillatim unumquemque, respicit, ac si nullus esset mortuus, sed omnes viverent, Justis dant suam debitam mercedem; iniquis suam penam, & supplicium; ac proinde respectu Dei, nullus est mortuus, sed omnes ei vivunt.

36. Ait Paulus 1. ad Thessalonicens. 4. num. 15. Mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi, deinde nos, qui vivimus, qui relinquitur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aëra. Ecce alia, & suprema Dei providentiâ, tam erga mortuos, quàm erga vivos: qui pro illo tempore superstites, & vivi fuerint, omnes advocat, ut pro suis factis stipendium recipiant. Illa particula, Primi variè exponitur à Patribus, ac Doctoribus: Resurgent primi

Theodoret. magis ad literam, ut testatur Corneilius, ait: Primi resurgent illi, qui jam pridem & olim, multa ante secula mortui sunt, ut præveniant eos, qui tunc superstites, & vivi inveniuntur. Deus de omnibus mortuis, & vivis gerit altissimam curam, & quamvis quis per multa secula, ac millia annorum mortuus sit, nulla de eo est oblivio, sed de eo summa & perfectissima recordatio: ad quod quodammodo explicandum, dicitur, quod isti primi resurgent: Primi resurgent illi, qui jam pridem, & olim multa ante secula mortui sunt.

37. Quam aliter se res habet apud homines, ut de mortuis, & defunctis nulla apud illos eorum sit recordatio, ac memoria, sed perpetua oblivio, ne cum corpore sepeliantur in terra; ait Ecclesiastes c. 1. n. 11. Non est primorum memoria: & maxime notandum, quod non ait, Eorum est oblivio; sed ait: Non est memoria. Inter hæc enim magnum est discrimen, ut mihi videretur: nam oblivio est defectus potentia, seu est defectus actualis recordationis, & cujus species in potentia retinentur, & postea excitantur ad recordationem, ut sæpe contingit. Memoria est potentia, in qua species retinentur, & conservantur: si ergo hæc potentia est extincta, & abolita, nulla exinde potest esse, nec minima, nec levis recordatio: Ut ergo Spiritus sanctus denotaret, quantum priores, ac defuncti à nostro cogitatu excidant, ac erasi sint: ideo non dixit de eis dari oblivionem, sed de eis nullam esse memoriam, seu potentiam, ita eorum recordatio apud nos est extincta, ac deperdita. Unde præclare D. Nilus in Ascetico ait: Quod in terra defossus est, & a sensu remotus, tempore ipso deletur etiam è memoria.

CAPUT XXIII.

1. Tunc Jesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos. 2. Dicens, super cathedram Moisi sederunt Scribæ, & Pharisei. 3. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis servate, & facite: secundum verò opera eorum nolite facere, dicunt enim, & non faciunt. 4. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. 5. Omnia verò opera sua faciunt ut videantur ab hominibus, dilatant enim phylacteria sua, & magnificant simbrias. 6. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis. 7. Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus, Rabbi. 8. Vos autem nolite vocari Rabbi. Unus est enim magister vester, omnes autem vos, fratres estis. 9. Et patrem nolite vocare super terram unus est enim pater vester, qui in cœlis est. 10. Nec vocemini magistri, quia magister vester unus est Christus. 11. Qui major est vestrum, erit minister vester. 12. Qui autem se exaltaverit, humiliabitur. & qui se humiliaverit, exaltabitur. 13. Væ autem vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, quia clauditis regnum cœlorum ante homines: vos enim non intratis, nec introeuntes finitis intrare. 14. Væ vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes, propter hoc amplius accipietis judicium. 15. Væ vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, quia circuitis mare, & aridam, ut faciatis unum profelytum: & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos. 16. Væ vobis duces cæci, qui dicitis, quicumque juraverit per templum, nihil est: qui autem juraverit in auro templi, debet.

